

Ingvar Carlsson

Förslaget om barnbidrag tände glöden

Text: Helena Thorén Foto: Jenny Purnonne Jansson

Det är tolv år sedan Ingvar Carlsson avgick som statsminister och partiledare för Socialdemokraterna. Samtidigt gick han ur riksdagen och frånsade sig centrala politiska uppdrag. Han gjorde som man säger rent bord och beskriver i sina memoarer lättnaden när han hade bestämt sig.

- Jag hade levt under en väldigt stark press i trettioåtta år. Vaknat till Dagens Eko vid sex-sju varje morgon, levt med och alltid stått till förfogande för media. Vi hade gjort ett bra val, klarat av folkomröstningen om EU och hade gjort den första etappen i saneringen av statsfinanserna. Då var det dags och jag har inte ångrat mig en sekund. Hur roligt det än var, att slippa pressen var en oerhörd lättnad.

Han har slagit av på takten något, men jobbar fortfarande heltid eller mer än det.

- En lyxig dag är när jag har förmiddagen fri och kan starta lugnt hemma. Från lunch och framåt så länge det behövs är jag igång. Jag bestämde när jag avgick att om jag skulle ta ett uppdrag skulle vara något nytt, något jag inte gjort förut.

Och så har det varit. Han utredde folkmorden i Rwanda för FN, han satt i styrelsen för TeliaSonera och whiplashkommissionen och var ordförande i stiftelsen för strategisk forskning. Trots ett intensivt och spännande arbetsliv har Ingvar Carlsson alltid haft sitt hjärta i Tyresö.

- Vi är inte infödda tyresöbor Ingrid och jag, men vi känner så mycket för Tyresö som man kan göra.

Han var 28 år när de flyttade till Tyresö. Dottern Ingela var redan född i Kalhäll och lillasyster Pia föddes när de bodde på Alléplan i Trollbäcken. Sedan flyttade familjen till Myggdalsvägen i Bollmora, men numera är de tillbaka i Trollbäcken. Det har blivit 44 år i Tyresö och en mycket aktiv tyresöbo.

- Jag går gärna och tittar när barnbarnen spelar fotboll och handboll. I mellandagarna satt jag troget på läktaren när de spelade i inomhusfotbollsturneringen.

Även under sin tid som politiker försökte han vara med. När Pia spelade handboll i Nybodahallen var Ingvar speaker och på bortamatcher åkte han ofta med. Han berättar stolt att de vann allsvenskan tre år i rad. Sport har alltid varit ett stort intresse och Elfsborg är fotbollslaget han hejar på. Han planerar än idag sina engagemang efter Boråslagets spelschema.

- Förra året höll jag Första maj-tal i Helsingborg och under eftermiddagen Elfsborg spelade borta mot Helsingborg och då satt jag på läktaren.

Förra året kom laget på fjärde plats i allsvenskan och året innan blev de svenska mästare. I år är det svårtippat tycker Ingvar. Han hoppas att de kommer bland de fyra främsta för då får de spela i Europa. Elfsborgare samlas på Tempel Bar för att titta på matcher tillsammans. Än idag dyker Carlsson upp. Där har inget förändrats.

Hur har Tyresö förändrats sedan 1962 när du flyttade hit?

- Centrum har förändrats med en bättre kommersiell service, men det utmärkande är att Tyresö inte har förändrats. Att det fortfarande finns en balans mellan stad och natur. Utbyggnaden som skett är inte negativ. Jag vill bo här nära naturen, som nationalparken och för vår del Drevviken där vi gärna åker långfärdsskridskor och skidor när isen lagt sig.

Närheten till naturen är något Ingvar verkligen tycker om i Tyresö. Det är väl omvitnat att han som statsminister plockade svamp med livvakterna i närheten.

- Det var en otroligt viktig avkoppling. Efter flera år vandrande i skogarna med livvakter släppte de mig på en given plats som bara de och jag kände till, och med karta och kompass vandrade jag fritt i skogen. Det var den enda tid jag fick vara ensam under tio års tid.

Den natten när Olof Palme mördades var självklart omtumlande. Ingvar Carlsson hade aldrig ställt in sig på att efterträda Olof Palme, utan istället avgå samtidigt med honom.

- För de flesta som blir utsedda till statsminister går en dröm i uppfyllelse. I mitt fall handlade det bara om plikt. Vi hade känt varandra nästan på dagen i trettio år. Som biträdande statsminister fick jag en kvart på mig att prata med Ingrid och tacka ja.

Alla trodde att det var ett politiskt mord och att det kunde vara ett hot mot demokratin. Därför var det viktigt att redan nästa dag peka ut den nya statsministern. Ingvar Carlsson hade arbetat nära Olof Palme ända sedan de möttes på perrongen i Borås 1956. Det samtalet de startade under den korta promenaden till SSU-mötet i Folkets hus fortsatte under hela tiden som de arbetade sida vid sida.

- Som jag minns det var det inte en enda fråga som vi efter diskussioner hade olika mening i. Vi kompletterade varandra väldigt bra. Jag hade erfarenhet och var praktisk och Olof var blixtrande intellektuell. Han var djurgårdare, det var enda problemet.

Över en natt förändrades livet för Ingvar Carlsson. Före utnämningen tog han bussen från Tyresö till jobbet på regeringskansliet. Nu patrullerade vakter utanför radhuset i Bollmora, men Ingvar menar att han ändå kunde röra sig mycket ute bland folk. Han verkar ha förmågan att leva med vissa inskränkningar i den personliga friheten och ändå kunna njuta av livet.

När Ingvar Carlsson startar bilen går radion igång. P2 hörs diskret i bakgrunden. Opera är ett annat av hans intressen. Likaså jazz. Han började lyssna på jazz i Chicago när han som ung studerade i USA ett år. Spelar du musik själv?

- Absolut inte! Tvärtom, oförmögen till det, men en av mina döttrar har spelat oboe i orkester.

Intresset för kultur delar han med Ingrid och de går gärna på kulturella evenemang. Ingvar Carlsson har även tjänstgjort som biljettväktmästare när Tyresö teaterförening gett föreställningar. I Tyresö har man genom åren med en begränsad budget gjort mycket för barn och ungdomar inte minst inom kultur och idrott, menar Ingvar.

Han njuter av att själv kunna råda över sin tid. Som statsminister ägnade han minst åttio procent av tiden till att avvärja katastrofer. Det är sådant som aldrig märks.

- Som statsminister tvingas man ingripa i de departement där det är problem. Lyckas man märktes det inte, misslyckas man blir något av en katastrof. Jag tror Reinfeldt skulle instämna i det.

Verkligheten styr väldigt mycket av en statsministers vardag. Hur kan man fatta rätt beslut i komplexa frågor i ett snabbt tempo? Det måste ställa stora krav, ni är ju ändå bara människor.

- Man är hjälpt av att ha fasta värderingar. Det är kompassen. Sedan måste man ha förmåga att läsa av verkligheten. Det är kartan. Jag tar mig fram i Tyresöskogarna med karta och kompass och det är likadant i politiken.

Om något av dina barnbarn skulle vilja bli politiker. Vilka råd skulle du ge henne då?

- Jag har inte ångrat mig, men det är svårare idag. Det är ett hårdare medieklimat och många unga går in i politiken men lämnar den också. Det är fortfarande värt att ägna sig åt, men uppoffringen är större. Visst skulle jag bli glad om något av barnbarnen blev politiker fast jag tycker inte att valet är lika givet som när jag var ung.

Ingvar Carlsson föddes i Borås. Han hade två äldre bröder, en pappa som var lagerarbetare och fackligt aktiv och en mamma som arbetade i textilbranschen. Han föddes inte ett politiskt hem, utan hans intresse vaknade när diskussionen om barnbidrag skulle införas eller inte.

- Den tidens höger ville att familjen skulle få dra av skatt, barnavdrag istället för barnbidrag. Min pappa var död och när jag förstod att min mammas barn skulle bli mindre värda för att hon var en lågavlönad textilarbetare blev jag engagerad. Det var, och är, så viktigt att välfärdspolitiken är generell. När Maud Olofsson börjar tafsa på barnbidraget reser sig hela min politiska instinkt.

Människors lika värde har alltid varit en drivkraft i Ingvar Carlsson politiska engagemang och den ståndpunkten fick han tidigt.

- Uppväxtåren i Borås var viktiga. De grundläggande värderingarna formas när man är ung och de har man med sig under resten av livet.

Väldigt tidigt, långt innan det blev känt, började Ingvar ringa upp vänner och förställa rösten. Privat har han alltid varit en riktig spexare. Han minns när han ringde sin partikamrat Sten Andersson och presenterade sig som journalist och frågade om Ingvar Carlsson verkligen var en bra biträdande statsminister.

- Då var det verkligen ett skämt och han åkte dit rejält. En annan gång ringde jag Birgitta Dahl, även då som journalist, och frågade om det gick bra att ha smörgåsar med sig och om man fick dricka kaffe i turnébussen, innan hon begrep att det var jag.

Ingvar Carlsson bryr sig fortfarande om svensk politik. Allmänhetens sviktande förtroende för politiker oroar honom. För en stabil demokrati behövs ett grundläggande förtroende för de som är valda, men demokratin bygger också på att alla medborgare tar ansvar.

- Ibland kan jag snäsa ifrån på möten och säga "Sitt inte här och gnäll, om du inte anser att de nuvarande politikerna gör sitt jobb, gå in och gör det själv". Vi har alla en skyldighet att ta ansvar för demokratin. Risken är att allt färre vill utsätta sig och sina barn för den oerhört hårda granskningen. Alla har väl gjort något i sitt liv och ska man tjugo år senare behöva stå för det och kraven skalla "Avgå, avgå"?

Det vilar ett stort ansvar på relativt få personer, inte minst ministrar i regeringen. Valdeltagandet minskar, medlemsantalet i politiska partier minskar och ett politikerförakt breder ut sig. Vad ska vi göra? Det är här något Ingvar Carlsson tänker mycket på.

- Jag ser klara varningssignaler och tyvärr ser jag inte några enkla lösningar. Det är ett långsiktigt arbete. En del vilar på politiker som måste leva upp till de högt ställda kraven, men

media och allmänheten måste också få en ökad förståelse för att politiker är människor. En öppen och förutsättningslös dialog om villkoren för politiker och vilka anspråk man har rätt att ställa skulle jag önska.

Politiska beslut påverkar människorna i det lokala samhället väldigt påtagligt, men vilken roll har Förenade Nationerna, FN, för att värna om demokratin?

- FN har en enormt viktig roll. Jag tycker att det är beklagligt att medlemsstaterna inte ger FN en riktig chans, med ekonomi, organisation och politiskt stöd. Jag hoppas att när det kommer en ny president i USA blir det en politiker som är mer positiv till FN och internationellt samarbete. I hjärtat hoppas jag på Barack Obama, men förnuftet säger Hillary Clinton.

En timme med Ingvar Carlsson försvinner på ett ögonblick. Han ska iväg med bilen för att byta till sommardäck. I nästa vecka föreläser han i Linköping. Om du undrar varför, så ligger Linköping halvvägs till Borås och där spelar Elfsborg hemmamatch samma kväll.

Carlsson frågar Carlsson

Även biståndsminister Gunilla Carlsson är tyresöbo sedan många år och i nästa nummer får du möta henne. Hon tycker Tyresö har det mesta, men undrar "Är det något du saknar i Tyresö, Ingvar?"

Ingvars svar

Ingvar Carlsson

72 år

Gudöterrassen

Fd statsminister och partiledare

Arbetar fortfarande heltid med föredrag och uppdrag, däribland ordförande i referensgruppen för forskningsregister över 500 000 svenskar på Karolinska Institutet

Fru Ingrid, döttrarna Ingela och Pia samt tre barnbarn

Inre kompass: människors lika värde

Stor fotbollssupporter, Elfsborg och barnbarnens lag i Hanvikens SK

Aktuell: som ordförande i föreningen för tidigare presidenter och statsministrar bjuder han in dem till en konferens i Stockholm under ett par dagar i juni. "Då löser vi världens problem", säger Ingvar och skrattar.

Det visste du inte... att Ingvar Carlsson medverkar i seminarium om religion och politik. "Skulle jag börja om och studera i Lund nu, skulle jag välja religionshistoria förutom statskunskap och nationalekonomi"

Bildtexter:

"Jag är oerhört tacksam att efter ett långt och intensivt politiskt liv få leva på mina egna villkor"

Nyfors, här togs den första officiella bilden av Ingvar Carlsson som statsminister